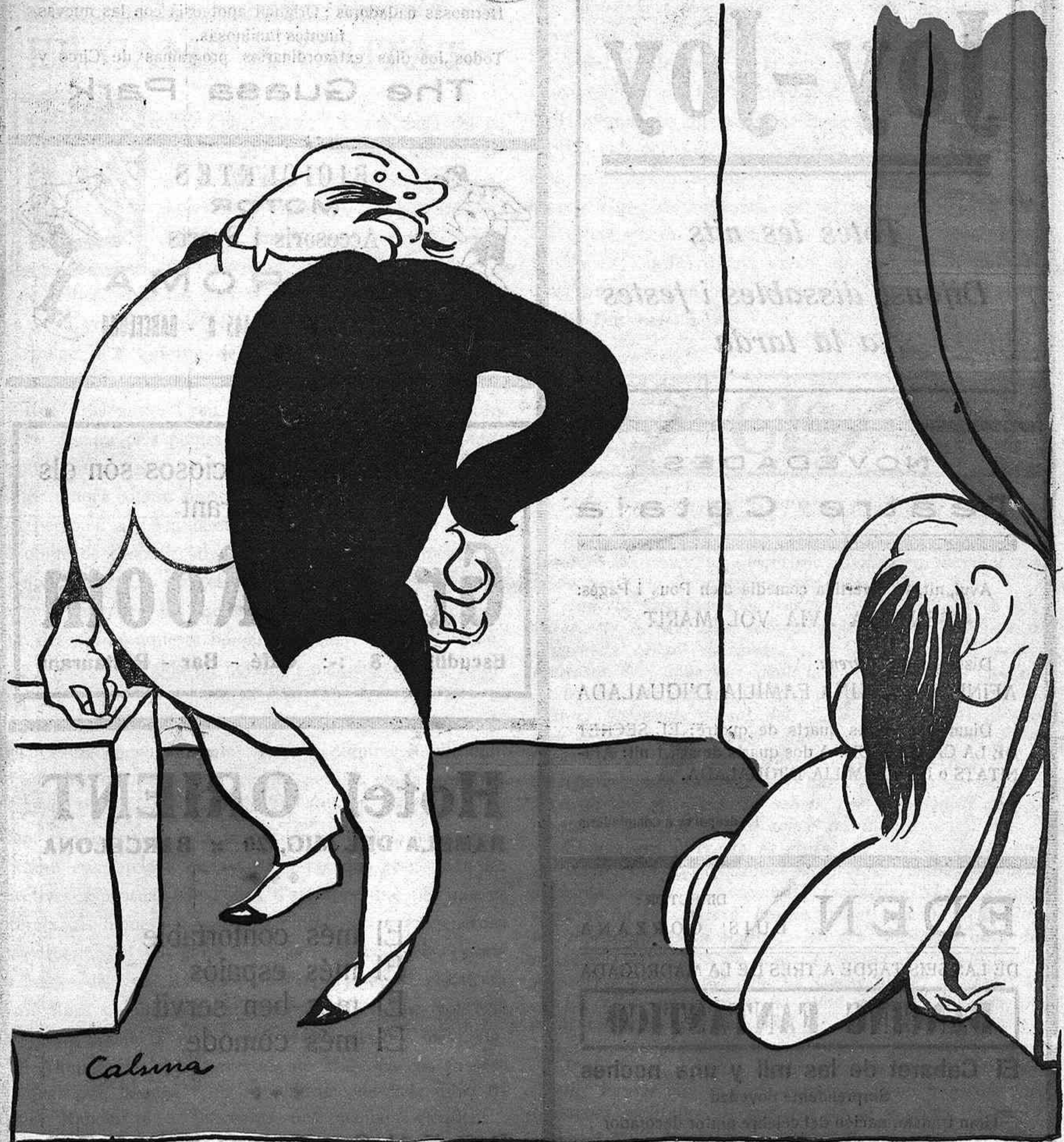

L'Esquella de la Torratxa

NY XLIX : N.º 2474 :- 15 cts. :- Atrassats 30

Calma

L'ENGANY

—M'has mort, a l'enganyar-me! A qui ho faré creure jo ara quan digui que sóc un home tan viu?

Teatre Còmic

L'èxit dels èxits
La grandiosa revista

Joy-Joy

Totes les nits
Dijous, dissabtes i festes
a la tarda

NOVEDADES Teatre Català

Avui, nit, la divertida comedia d'en Pous i Pagès:
SENYORA AVIA VOL MARIT

Dissabte, nit, *Estrena*:
AFINITATS o UNA FAMÍLIA D'IGUALADA

Diumenge, a dos quarts de quatre: EL SECRET
DE LA CAPSA D'OR. A dos quarts de sis, i nit: AFI-
NITATS o UNA FAMÍLIA D'IGUALADA.

Es despatxa a comptaduria

EDEN DIRECTOR: LUIS CORZANA

DE LAS SEIS TARDE A TRES DE LA MADRUGADA

DANCING FANTASTICO

El Cabaret de las mil y una noches
Sorprendente novedad

Gran transformación del célebre pintor decorador
Don JOSE SAÑES

OLYMPIA

Grandiosa Compañía Internacional de Circo

Todas las semanas nuevas atracciones

El ÉXITO del año en OLYMPIA

The Guasa Park

Hermosas nadadoras : Original apoteosis con las nuevas
fuentes luminosas.

Todos los días extraordinarios programas de Circo y
The Guasa Park

BICICLETES
MOTOR

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

Els *menús* més deliciosos són els
del restaurant

Grill-Room

Escudillers, 8 :-: Café - Bar - Restaurant

Hotel ORIENT

RAMBLA DEL MIG, 20 :: BARCELONA

El més confortable
El més espaiós
El més ben servit
El més còmode

PREUS MODERATS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

EL CAMP A CIUTAT

Ln "El Día Gráfico", i amb dada del 10 d'aquest mes, un excellent amic i home de lletres, l'Albert de Quintana, massa amic meu per a què m'aver-gonyís fa poc amb un article ditiràm-bic i eloqüent, més que del seu espe-rit de crítica justa per una ben pobra obra meua, de la seva bona voluntat i amistat per mi, va publicar un arti-cle titulat "La linterna de Diógenes", sostenint-hi una nota anticiudadana, contra la ciutat intel·lectual i artísti-ca. Ep! Parlem-ne. Creu en Quintana que hi ha molts homes obscurs pels pobles catalans que treballen pacient-ment una obra selecta sense la confiança de què més tard o més d'hora siguin atesos; creu que sense obtenir cè-dula personal a l'Ajuntament barceloní, l'obra de qualse- vol obrer de l'espirit allunyat de les nostres xemeneies i del nostre port, no és atesa, ni respectada. I acaba el seu article oferint-me la tasca d'organitzar una croada per anar descobrint aquests homes obscurs i dignes, donant-los a conèixer a l'aldarull nerviós i magnètic de les Ram- bles.

Jo li agraeixo a l'amic Quintana que passeja sota els melangiosos porxos gironins la seva dignitat intel·lectual, aquesta ofrena, però no l'accepto perquè no la crec ne-cessària. Precisament, el que els fills de pis de ciutat estem combatent és tota la influència que la muntanya, el camp ens envia a ciutat. Això pel que respecta a les directives espirituals de l'obra d'art i perquè pel que es refereix als homes de vàlua, la ciutat nostra és generosa i absorbent. No vol gaire als homes de ciutat i s'estima als homes de fora. Salvador Albert, apartat de ciutat, fa sentir llurs palpitations espirituals sempre que vol i el seu allunyament fa que l'obra pròpia ressoni més; Ga-briel Alomar, des dels carrerons de Mallorca ens fa sen-tir, quan vol, la seva veu; la publicació de cada llibre de Carles Rahola té a Barcelona una acollida eloqüent... Això pels consagrats, pels desconeguts no hi ha hagut en les nostres revistes acolliments tan cordials com els que es fan a la gent de fora. Ara mateix, en Josep Maria Ju-noy, des de Vilanova i Geltrú, ens està fuetejant amb la

seva "Revista Nova", i ha escollit com un dels crítics transcendents un noi encara desconegut, nat i habitat a Sitges. "Monitor", sigui fill de la vila blanca, i a Man-resa uns quants nois s'han proposat estar a tort i a dret contra els nuclis intel·lectuals barcelonins. No hi ha pas necessitat de descobrir a la gent perquè ells mateixos es descobreixen; no hi ha necessitat de trobar-los a casa d'ells, perquè els que valen es troben.

Em cal, però, dir que la proposició de l'Albert Quin-tana m'honorava altrament, que jo li estimo la seva de-dicasse i que és necessari, del tot necessari, que la gent del camp vingui a ciutat, però sense obres fetes, sinó a fer-les en l'extraordinari gresol de civilització, que són totes les planes on hi ha xemeneies, i món blau, i tram-vies, i fins radio i tot.

FRANCESC MADRID.

LA NOVA EXTRAVAGANCIA

A Paris—la ciutat rival de Nova York en extrava-gàncies—la senyoreta Jacqueline Shally, ha inventat una moda nova: la de posar collars a les dones.

Aquesta vegada no es tracta—sortosament per a nos-altres, els homes, que som sempre els qui els hem de pagar—de collars de perles o brillants o altres pedres precioses. No, aquesta vegada la cosa va més en "serio". Es tracta, com qui no diu res, de collars com els que els pastors posen als gossos dels seus ramats. Naturalment, com el gos és un animal d'utilitat i la dona ho és de luxe—menys quan és mare—, el collar del gos resulta més humil, més rústec i, per tant, molt més barat. Però això no ens interessa. Ja sabem per experiència que tot el que la dona es posa a sobre resulta car.

El que ens interessa és el fet de què les dones por-tin collar. Per aquest camí—malgrat el feminisme—aviat portaran cadena. La senyoreta Jacqueline Shally segura-ment no ha pensat això. No ha pensat més que: cal adop-tar una nova extravagància. No n'hi ha prou amb dur els cabells curts com un home, ensenyar els genolls i anar pel carrer disfressada com un Carnestoltes.

El collar, que sempre ha estat signe d'esclavitud, ara sarà, a més, senyal de perill. La dona ens farà més por que el "papu", que ja és dir.

I pensar que, sense l'extravagància, podria ésser tan gentil! Pensar que es faria perdonar d'una faisó tan fàcil les seves malifetes les factures de la modista, la coque-teria, la mala intenció, el malhumor, la inutilitat, l'afany de luxe i de plaers...

Però amb un collar de punxes—que és la moda que ha inventat la senyoreta Jacqueline Shally—qui es posa una dona a casa?

VIRAI

LA CONSPIRACIÓ DE CATALANS A FRANÇA

AUGMENTA LA IMPORTANCIA DEL FET

Els diaris francesos continuen donant gran atenció al complot. Els diaris dels restants països del món, també se n'ocupen; precisament el dia que escrivim aquestes ratlles hem mirat diaris portuguesos, belgues, italians, suïssos, alemanys, polacs i turcs, i ho hem pogut comprovar.

Com acabarà l'afer? Aquest és l'enigma, i creiem, però, que aviat estarà resolt.

Les diligències de les autoritats franceses

La policia i les autoritats franceses treballen activament en l'aclariment de la conspiració. Els detinguts—en nombre de 130, aproximadament—són interrogats diàriament. Es continuen les recerques per a trobar els dipòsits d'armes que encara no han estat descoberts. S'examina detingudament, per un cos de traductors i un jutge, els documents trobats en poder d'en Macià. Han estat traslladades les bombes a un laboratori, pel seu examen. El que més s'estudia és la col·laboració que hagin pogut tenir Macià i Garibaldi.

El material de guerra

S'han trobat molts dipòsits de material de guerra. Solament el nombre de bombes trobades arriba a prop d'un miler.

Tot ha estat llançat al mar, excepte les bombes. Les bombes han estat examinades en un laboratori. Els tècnics les han trobades molt perilloses.

Quina complicació hi tenia Ricciotti Garibaldi?

Garibaldi assegura que ell, no solament coneixia els plans d'en Macià, sinó que hi tenia una participació directa. Macià digué que havia tingut una entrevista amb Garibaldi, en la qual hi havia explicat el pla i li demanà si es podia fiar dels 28 homes italians que li havia proporcionat l'oficial antifeixista senyor Risoli. Que Garibaldi conegués el pla, no vol dir que hi tingués cap participació.

En veure que Garibaldi insistia, Macià demanà un acarament.

L'acarament

En Francesc Macià fou dut a París i dissabte s'acará amb Garibaldi, a la Direcció General de Seguretat.

Garibaldi es ratificà en les seves manifestacions. Però, les preguntes i declaracions de Macià el confongueren. Sembla que de l'acarament se'n despregués que les veritables eren les paraules d'en Macià.

A la sortida, en Macià digué a un periodista:

“Acabo d'ésser acarat amb Ricciotti Garibaldi i aquest s'ha vist obligat a reconèixer que no m'havia facilitat ni subsidis ni armes.

Jo sols vaig tenir ocasió de veure'l una vegada i ha estat sense comptar amb ell com he reclutat cert nombre de compatriotes seus.”

Importància de l'acarament

S'ha concedit gran importància a aquest acarament. Sembla que d'ell pot dependre la resolució de l'afer.

Aquest acarament, segurament, donarà lloc a una acció judicial contra Macià i els seus principals col·la-

boradors i contra Garibaldi. El jutge per a la instrucció d'aquest procés seria el senyor Monier.

El veritable paper de Garibaldi

Es diu que el veritable paper que Ricciotti Garibaldi ha jugat en el complot és aprofitar-se del pla de Macià—que aquest li contà creient-li un amic—per a denunciar-lo.

Macià detingut

Fins ara, Macià i els seus estaven retinguts administrativament per a respondre a una investigació. Ara, Macià ha estat detingut i empresonat a París. Se l'acusa de distribució, tinença i dipòsit d'armes de guerra i explosius. Macià, doncs, està processat; quina serà la sentència el dia que s'hagi vist la causa? El senyor Macià ha designat com a advocat defensor el senyor Henri Torres.

En el mateix cas seu es troba Garibaldi.

Altres processats

No solament en Macià ha estat processat i empresonat. Els seus principals col·laboradors es troben en el mateix cas.

A més a més de Macià i Garibaldi, estan detinguts acusats de distribució, tinença i dipòsit d'armes de guerra i explosius, els següents senyors:

Artur Coromines, Abelard Tona, Rafel Sala, Josep Bordes de la Cuesta, Lluís Boixader, Artur Risoli, Tomàs Balmes, Josep Pere Morillo, Pallarols, Josep Esparch, Joan Romans, Ventura Gassol, Guillem Membelli, Josep Fontbernat, Martí Vilanova, Juli Figueres, Roc Burimot, Marius Traverse, Joan Blanch, Josep Carpio, Josep Rovira, Josep Carner Ribalta i Joaquim Morales.

El dia 15 arribaven tots ells a París.

L'expulsió

Els catalans i italians conspiradors no processats seran tots expulsats de França. La policia els acompanyarà per grups a la frontera que escolleixin. Han sortit ja, cap a Bèlgica, els primers grups.

DIU EL LLIURE-PENSADOR

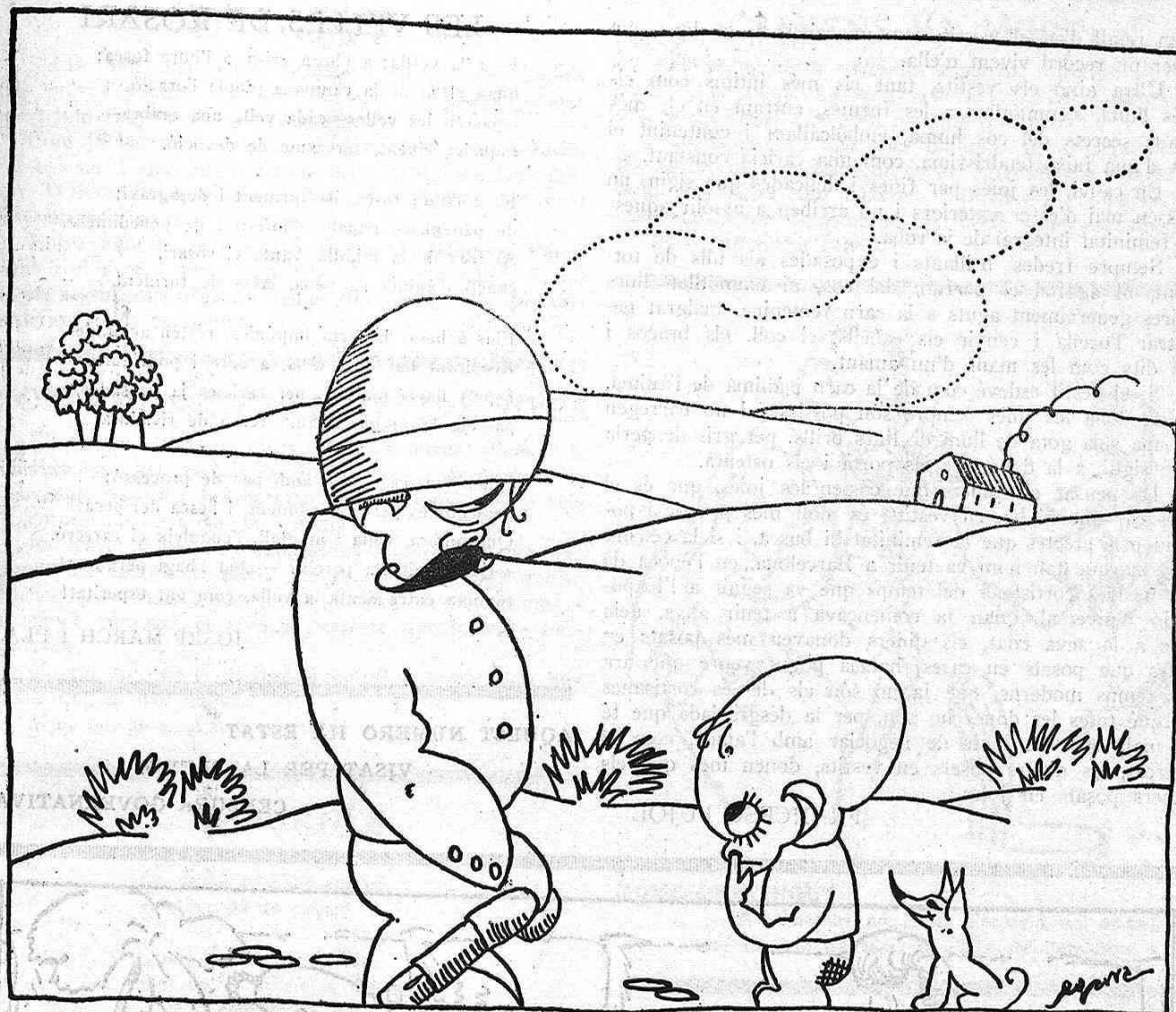
Jo sóc. Sóc perquè em sé, i tinc voluntat i criteri propis. Segles enrera era no res, i del quasi no res nasquí. Jo; que ara vaig pel món tot cercant la Veritat, i que quan començaré a besllumenar-la tornaré fatalment al no res.

No sóc ortodox. Crec només el que veig i el que comprenc. Crec en el sol i en l'amor passatger de la dona. Crec en la natura i en el somris d'una donzella.

No sóc escèptic. No crec, no obstant, en la immortalitat de l'ànima, ni en l'ànima mateixa. Aquests mots fantasmagòrics, d'ànima, esperit, fe..., paraules, paraules, paraules.

L'origen de la Veritat, diria, és aquesta: Un garbuix de carn i ossos i sang i nervis, barrejats sàviament per tenir vida orgànica i poder passar d'esquitllents per la terra. Un grapat d'una pasta exòtica, que en diem cervell, encaçada a l'extremitat superior, i que serveix per fer veure a l'home la seva impotència. Poder natural de reproducció de l'espècie, i la Veritat de la mentida: *La mort*.

NARCIS MATES.

EL POBRE MAL ENSENYAT

—I tu, petit, dius que ets orfe?
 —Sí, senyor. I si demanant caritat, no porto diners a casa,
 el pare i la mare em peguen!

ELS VESTITS I LES JOIES

No hi ha res més conegut i comentat que la passió que les dones tenen pels vestits i per les joies i l'amor foll que els hi inspiren les robes com les llanes, les sedes i els velluts i les pells que abriguen i decoren, donant intimitat i atractiu a la figura i a les diademes pel cap, a les arrecades per les orelles, als collars pel coll, als bracelets pels braços, i a les anells pels dits.

Aquesta follia femenina per tot el que ve a ornamentar, enriquir i embellir el cos les porta a fer totes les altres follies que hom coneix i que no cal enumerar ni sucintament com hem enumerat les classes de roba i les classes de joies.

Però el que les dones no saben generalment, encara que les grans civilitzacions donen exemplars de dona que ho comencem a conèixer, és la diferència radical que hi ha entre l'efecte que fan als homes els vestits i el que ens fan les joies.

Com que no cal fer present que aquesta riquesa i aquesta ostentació ornamental té per objecte principal atreure i contribuir a la fascinació, damunt del que elles volen fer sentir i volen commoure, sigui per dominar-los, sigui per deixar-los admirats, direm que obliden que si els vestits arriben no sols a tenir tota la feminitat de la dona, com si també fossin éssers femenins, encomant-se les gràcies, els perfums, els gests i els moviments del cos, sinó que aconsegueixen augmentar multiplicant la la fascinació de la dona que els porta, com si formessin part integrant d'ella mateixa, perquè des de les robes interiors, que són les més íntimament lligades al cos femení, a les robes més exteriors, com els abrics i les pells semblen haver nascut en aquells éssers destinats a exercir l'atracció i a passionar a l'un i a l'altre.

No hi ha peça de roba ni detall que no agafi l'ànima del cos que vesteix i que no s'assembli a la que la sap portar bé, com no hi ha perfum del cos, per amagat que sigui, ni perfum del renta-mans, que no se li comuniqui

i un retall d'aquell vestit, com un cabell de la dona, pot ésser un record vivent d'ella.

Ultra això els vestits, tant els més íntims com els més lluïts, s'emmotllen a les formes, entrant en els més grans secrets del cos humà, embolcallant i contenint el cos d'una faisó tendríssima, com una carícia constant.

En canvi, les joies per fines i delicades que sigin, no passen mai d'ésser exteriors i no arriben a assolir aquesta feminitat integral de la roba.

Sempre fredes, brillants i exposades als ulls de tothom, ni agafen el perfum del cos, ni emmotllen llurs caires generalment aguts a la carn femenina, malgrat penetrar l'orella i cenyir els cabells, el coll, els braços i els dits com les mans d'un amant.

Si el vestit esdevé com de la carn i ànima de l'ànima, de la dona les joies sempre són postisses i no barregen ni una sola gota de llum de llurs brills, per gris de perla que sigui, a la dona que els porta i els ostenta.

De pensar els diners que costen les joies, que és el més car que hi ha, en vestits, és molt més pràctic i positiu pels efectes que la feminitat hi busca, i si la cèlebre Pageda, que tan nom va tenir a Barcelona, en l'època de les nostres cortisanes del temps que va seguir a l'Exposició Universal, quan ja començava a tenir anys, deia que a la seva edat, els diners donaven més posats en joies que posats en cases, hauria pogut veure que ara als temps moderns, que ja no són els de les cortisanes perquè totes les dones ho són, per la desgraciada que té la mala sort de tenir de negociar amb l'amor, com al mercat, els diners posats en vestits, donen més que els diners posats en joies.

FRANCESC PUJOL

LES VELLES DE ROSARI

Es a la vetlla; a l'hora grisa, a l'hora fosca;
quan el so de la campana pidola l'oració,
i passen les velles—cada vella una ombra—,
esquelet vivent, sarcasme de devoció.

Es a l'hora fosca, de turment i desagravi;
de panegírics rituals, d'infern i de penediment.
Al frec de la faldilla, canta el rosari,
cançó d'ànima en pena, lassa de turment.

Fins a besar la terra impúdica, resten aclofades.
Respirant baf de tomba, a corc i podridura.
I pels llavis marcits, per carícies ja passades,
passeja la pregària, amb ressò de ricadura.

I desfilen les velles, amb pas de processó;
perseguides pel remordiment, i l'esca del pecat!
Que ombra, vella i mantell, l'engoleix el carreró.
—Que l'animeta pateix? —Déu l'hagi perdonat!—
remuga entre dents la vella, com gat esperitat!

JOSEP MARCH I PLA.

AQUEST NUMERO HA ESTAT

VISAT PER LA PREVIA

CENSURA GOVERNATIVA

ENTRE SALVATGES

El camp del honor.

INDULT

S'està fent una noble campanya en pro de l'indult dels presos polítics i socials. És una campanya seriosa que tenim l'esperança que serà eficaç.

Com ja vàrem fer en un altre número, avui repetim l'entusiasta i decidida adhesió de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, a la campanya per l'indult dels presos polítics i socials.

Entre aquests presos s'hi troben l'intelligent Pérez Solís i el gran artista Joan Bta. Acher, "Shum". Si no hi haguessin altres homes dignes de l'indult, ells dos sols justificarien la campanya.

CONFERENCIA DEL MESTRE VIVES

El mestre Amadeu Vives, el gran músic, l'home de temperament ben racial, ha donat una conferència a la "Societat Artística i Literària" de Mataró. Se'n deia "L'entusiasme és la sal de l'ànima".

Es tracta d'una importantíssima conferència. No pe carem d'exagerats si diem que és de les millors conferències que s'han donat a Catalunya. "L'entusiasme és la sal de l'ànima" és el més perfecte tractat sobre l'entusiasme.

No cal dir que l'èxit que obtingué és també dels més grans que hi han hagut.

Molt bé, amic Amadeu Vives!

ESPUARNES

Per aprendre a ben parlar,
tot primè és indispensable
el saber bé de callar.

Quan de cert tinc la raó,
tant em fa si me la donen,
com no.

No hi ha com tenir bon fetge
per no molestar al metge.

Abomina la virtut
qui no sap el que ella val,
com no estima la salut
qui mai ha caigut malalt.

Imatge cabal i certa
del que no vol treballar
és un rellotge que estigui,
tenint prou corda, parat.

Una vegada era un pollí
que, a l'estrenar un ronçal fi,
digué, bramant entusiasmada:
—Visca la santa llibertat!

El tarat de mala fe
val tan poc, que no val rè.

Aquell que sense màrits
al capdamunt s'enfila,
és rei que porta ceptre
de jonc o canyaxiula.

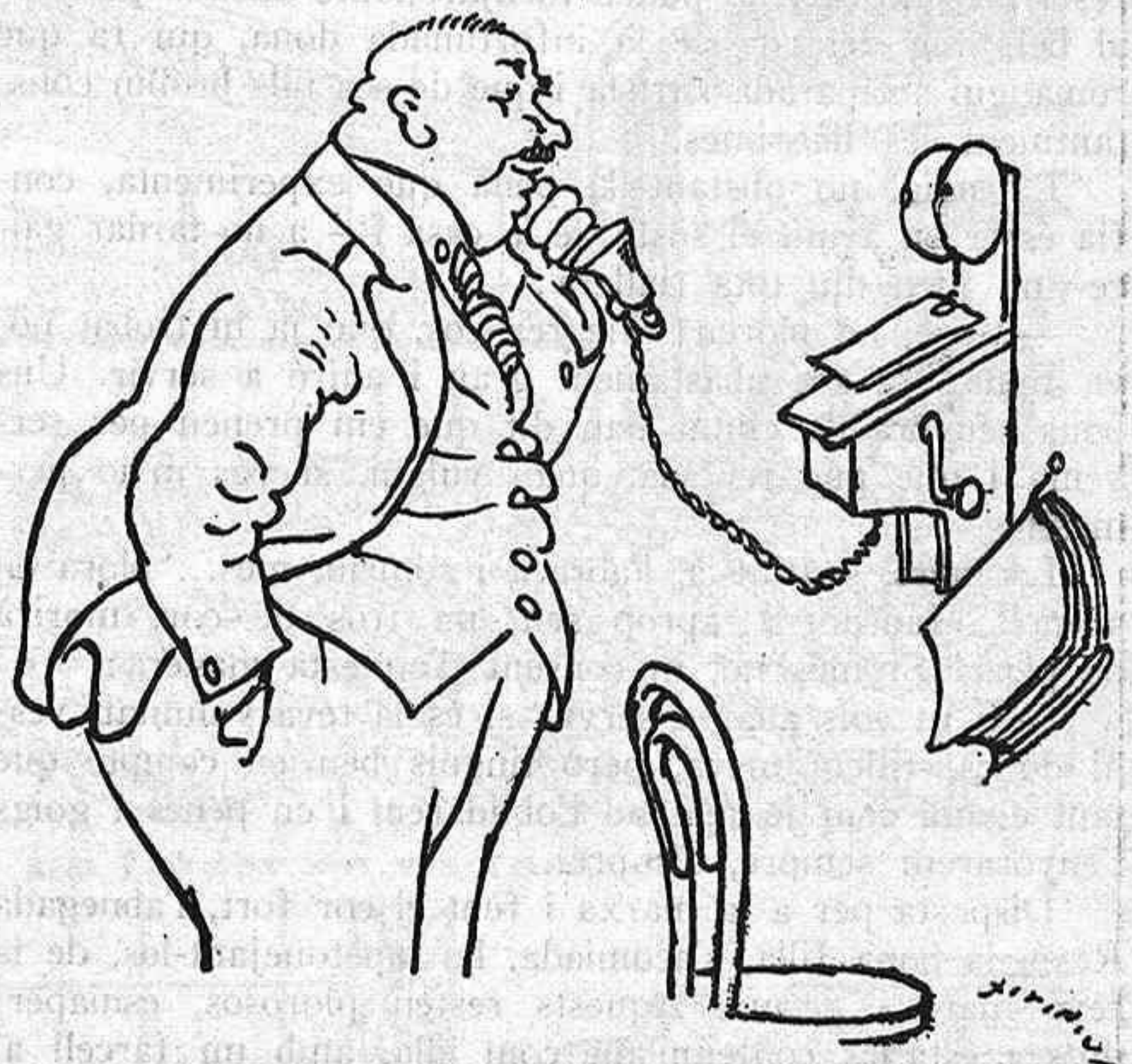
† J. BAUCELLS PRAT.

NAKENS HA MORT

Nakens, el ferm republicà espanyol, director de "El Motín", ha mort. La seva vellesa i la seva pobresa no han pogut resistir la greu malaltia que patia.

Nakens era un dels més nobles i fermes republicans. En parlar de puristes d'un ideal, forçosament s'havia de posar a Nakens com a model. Nakens era l'home bo per excel·lència, era l'apòstol del veritable republicanisme.

El nostre sincer condol.

HOME PREVINGUT

—El cementiri nou? Sí? Preparin un nínxol, que avui tinc de travessar la Plaça de Catalunya a peu.

L'AMOR

—Bé, ja ho sé que m'estimes, però no vull que em rasquis els llumins a la cama.

LA POBRA MARE!

En un rònc casol, a les afores de la vila d'un poble d'alta muntanya, hi viuen una pobra vídua amb dos fills: una nena d'uns catorze anys i un xaval de dotze. La mare malaltissa i atúida per excés de feixucs treballs, va fent esforços titànics per anar pujant els seus plançons, que a l'ensem procuren ajudar-la fins on poden llurs tendres forces. Veu, però, que per a percebre una misèria tots tres han de fer d'escarràs hores i més hores i no poden menjar. Això és una punyida al bell mig del cor de la infortunada dona, qui fa que romanguí aclaparada i trista i que de sos ulls brollin constantment les llàgrimes.

La noia, no obstant la pena que experimenta, confia ésser en avant el sosté de la casa i— a no tardar gaire—un jorn diu tota riallera:

—Mare, no ploreu! Alegreu-vos, que ja hi trobat nova feina! Ja sóc abastament gran i aniré a servir. Uns bons senyors de ciutat han dit que em prenen per serventa i que puc fer via, quan vulgui, si vós m'ho permeteu.

La mare, sentint-la, l'abraça i somriu, mes... plora en silenci. Mancant-li, aprop seu, un tros de cor, morirà de pena! Si més no, hi consent d'aquesta manera:

—Si tu vols anar a servir, si és la teva voluntat, ves-hi doncs, filleta meva, però tinguis ben en compte que tant el noi com jo mai no t'oblidarem i en penes i goigs t'enyorarem sempre, sempre...

Disposta per a la marxa i fent el cor fort, l'abnegada Rosó, la bona filla, s'acomiada, bo i petonejant-los, de la seva mare i germà. Aquests resten plorosos, esmaperduts i estàtics contemplant com ella, amb un farcell al braç i eixugant-se els ulls, emprèn, amb delit, la decidida ruta...

***

Els amos són bons i estimen molt a la jova minyone, qui compleix com cal. Ella n'està més que contenta per l'alegria que li dona poder enviar cada mes diners a casa seva. No és, com moltes noies de servei, presumida ni eixebrada, sinó al contrari: és recatada, estalviadora, té ordre i les hores vagaroses i les festes a la tarda les aprofita aprenent de cosir i de lletra. Tant és així que, fent temps que no sap res del poble i apropant-se aquestes festes, per a què la pobra de la seva mare tingui una alegria, s'esforça ella mateixa en escriure-li, amb lletra bastant ben feta, la carta següent:

“Mare del cor i estimat germà: Us assabento queestic molt bé i que ara senyorejo. S'han acabat les penes! La mestressa em diu que faig al seu gust la feina i aviat em pujarà el sou a 30 pessetes. Sis duros, mare! Sempre penso amb vós i amb el pobre Peret. S'ha fet gaire gran? Ja aprèn de llegir i escriure? Us parla de mi? Tant com em distreia! Diguen-li que l'enyoro molt, que s'apliqui força i que quan abans espero carta seva. Com que vénen festes, perquè us endegueu i compreu castanyes i pannellets i vi ranci, fent tots una bona xefla, aquest mes us adreço tota la mesada. Quin Tots Sants més bo passareu, aquest any, mareta meva! Adéu-siau, poseu-se ben bona i rebeu una senalla de petons i abraçades de vostra filla.

Quan això ha escrit, diligentment ho repassa i ho llegeix dos o tres cops a la senyora.

—Fa que està prou bé per no saber gaire de lletra?

La mestressa en resta satisfeta i li diu:

—Així m'agrada, que pensis amb la mare i que pro-

curis endolcir llurs penes. De filles com tu no se'n troben gaires!

Aquests mots, de goig el cor li omplenen i amb un llarg bes la carta segella...

***

No passen encara vuit dies i la Rosó ja reb la contesta; al tenir-la a les mans, com salta i riu de contenta! Per a què no la distreguin, corrents, entra a la seva cambra; febrós desclou la carta i llegeix amb pena:

“Benvolguda germana meva: El que passo a dir-te, serà un glop amarg que molt em pesa. Quan quedarem sols, la pobra mare només pensava amb tu i en plor es desfeia. Amb petons i moxaines jo prou procurava calmar-la, però endebades. Ella sense salut ni repòs, jo amb poca feina, què fer, Rosó? La cançó de sempre! Implorar l'ajut i caritat dels pocs bon cors que resten. Ni això ni els teus auxilis han estat suficients per a gorir-la. D'enyorança s'anat acabant com una candela. Avui, a l'entrar a la seva habitació, de puntetes per a no fer remor creient-me que dormia, amb veu feble em crida i diu: “Fill meu, estima sempre a la teva germana! Jo m'ofego... m'estic morint... no et dongui quimera... ho sents? Siguen tots dos sempre, com ara, bons minyons. Jo us deixo fins que... al cel ens tornem a veure!” Acabà aquestes paraules i al fer-li a sa cara un bes, faig un pas enrera... Li agafo les mans i eren fredes!... Què faré tot sol, oh, germana meva?... Unes bones veines a la mare vesteixen, car demà al matí rebrà sepultura. El fuster també feineja, bo i clavetejant unes posts de fusta blanca per a fer una caixa pintada de negre. Les campanes del cloquer de la vila m'apar oir que tot avui tritllegen! I fruit del seus afanys, la mesada teva, ja ho veus, no servirà pas per aquestes festes; la invertiré tota en la fúnebre brega de l'enterrament. Si em sobren diners, compraré una bata ben negra, i el jorn dels Morts aniré a l'església, a l'ofici, a resar una oració per a què Nostre Senyor aculli, prest, a la glòria, l'animeta de la nostra pobra mare!...”

A. DAROCA I GRIFOLS

HEM TROBAT UN ENTERRAMENT

El que a ciutat ens és natural, tot i lamentant-ho, al poble, ens és terrible i cruel.

Poques cases, no gaires famílies i encara Déu els crida a son costat! Enclotadet al mig de la muntanya del que quasi bé ningú es recorda, tanmateix tampoc tindrien de recordar-se'n per a morir.

Allà on n'hi ha molts, per un que manqui, què hi fa? On són pocs... Detura pensa i no siguis anàrquica, que el dolor és suprem i universal en la vida.

Sigui de ciutat o poble hom té família. Ella sent el buit, quan aquesta hora arriba!

Aquest enterrament que hem trobat, el que és avui, no ens deixarà tenir alegria!

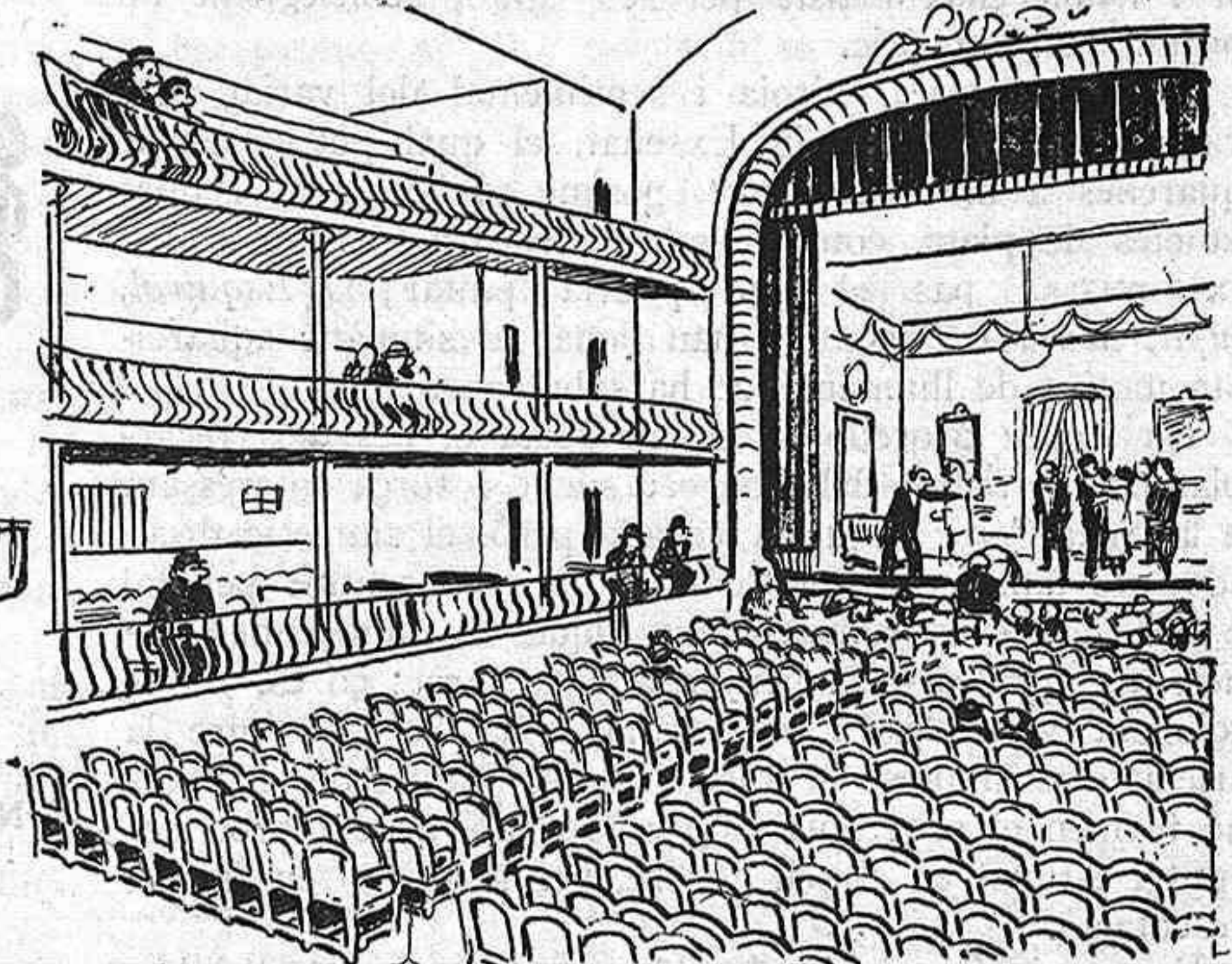
RAMON SAGARRA LLEO

LA FREDOR DE LA CIUTAT

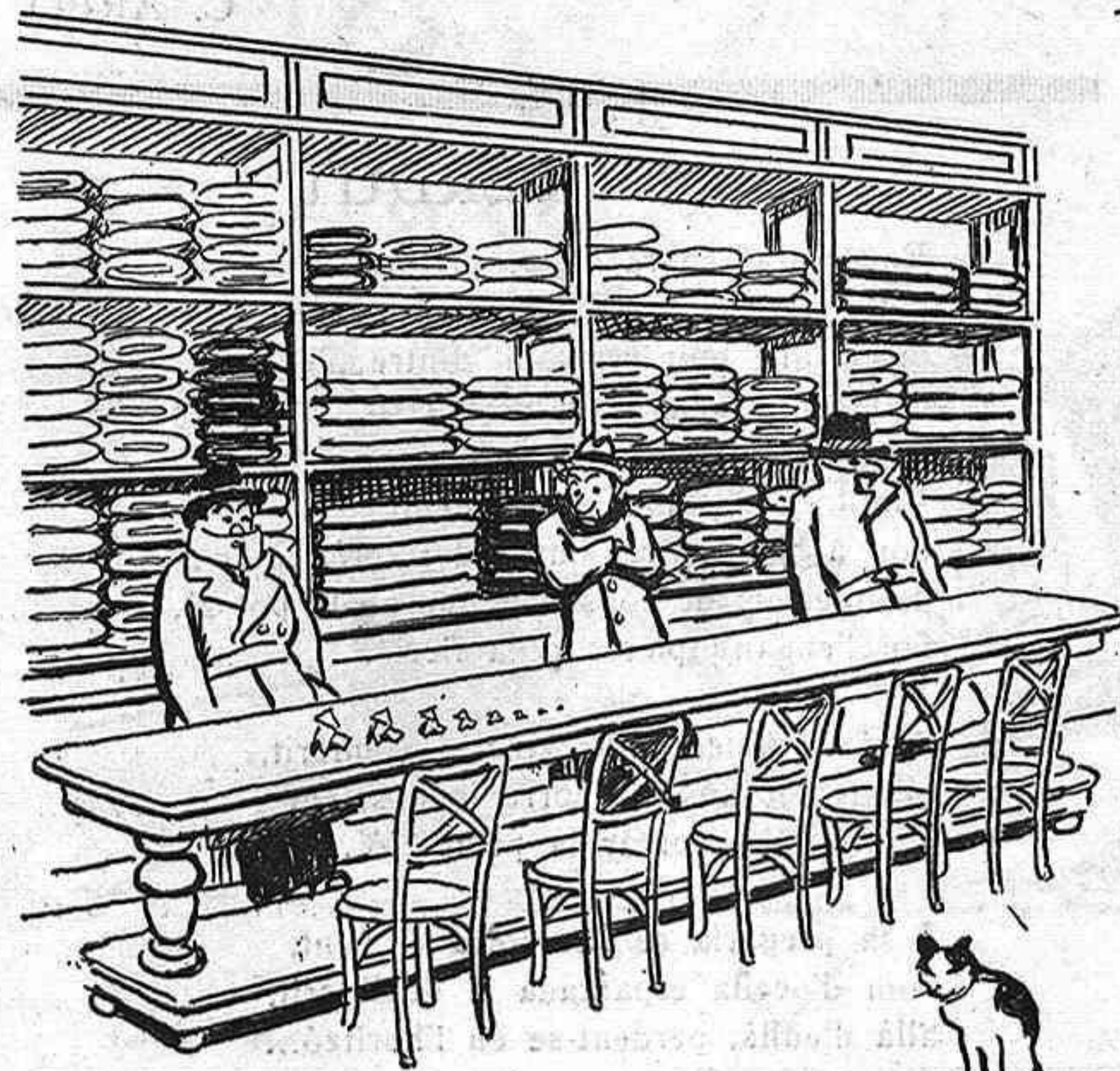
Un que espela de fret

La fredor en els teatres

La fredor dels enamorats

La fredor dels establiments

La fredor dels pobres

XERRAMEQUE ARTI TIQUE

UN TERCET I UN "DUETTO"

A la *Sala Parés* s'hi troba un tercet pictòric que va d'allò més bé: és un tercet robust, modern i valent, que tot i tirant cada artista pel seu cantó, aconsegueix un conjunt ben simpàtic.

La nota fresca, xiroia i sentimental del variat programa la dona en Roig Exseñat, el qual pot ensenyar aquarelles a més de quatre, perquè té bon gust i unes manetes de plata, com es sol dir encara, perquè si fos així, no sé pas el que podria pintar; *L'Esquirol*, *Rupit*, *Musa* i *Tossa* l'hi han donat al simpàtic aquarellista motius de lluïment que ha sabut aprofitar.

En López Morelló és el qui portà el pes dels recarcolaments artístics del Concert silent i força interessant de la *Sala Parés*: aquesta vegada però, el simpàtic decorador de tapisseria sumptuària s'ha reconcentrat per tal de què les seves composicions riques i complicades poguessin enquadrar-se i penjar-se a la paret; ço és, fer-se fàcilment vendibles, i en veritat dona bo de veure la varietat d'assumptes, de treball i de coloraines de les peces que formen el programa López Morelló, artista prou conegut i estimat en el seu gènere, per a què jo en faci la presentació.

En canvi, sí la faré, i ben de gust per cert, de l'artista més valent del tercet, el pintor *Izquierdo*, home d'empenya i de braó que s'ha llençat al cultiu de la pintura tirant pel carrer del mig. Es de recalcar que aquest pintor amb tot i dir-se *Izquierdo*, tira bastant cap a la dreta, tant, que si no fos per l'excessiu colorit de les seves pintures, bé podria passar per un clàssic d'última hora, sobretot quan engipona bodegons amb plàteres de metall i gerres de terra cuita.

Es clar que tractant-se d'un artista coratjós i amic de l'estudi del natural, empaita la figura i sobretot les dones maques, amb les quals està en bones relacions; a judicar pel coneixement que té del nu femení i el seu tríptic filosòfico-simbòlic de la seducció és una troballa que li ha donat ocasió d'exhibir les belles facultats de pintor que tresora, i d'home que comença per dibuixar com cal: és ben cert que de l'ofrena d'un grapat de fruita magnífica a la d'un collaret de perles, la psicologia del sexe bell ha canviat molt poc: i que no vingui la xicota del centre del tríptic a defensar la seva nuesa mal tapada, amb la *tizona* de *lirano* de Bergerac, perquè tard o d'hora també vindrà a bord a menjar galeta.

Molt bé, *Izquierdo*; rebeu una ferma encaixada... de moment.

Altre artista, l'aragonès, ens mostra la seva traça exquisida en fer imatges d'uns quants segles enrera, el que no és pas tan fàcil com sembla.

* * *

El "duetto" del qual parlava es compon de l'Enric C. Cènac i l'Antoni Ollé Pinell, els quals actuen a *La Pinacoteca*.

Encara que es tracta de dos artistes que tira cadascú pel seu cantó, posats de costat resulta que van d'acord: en Cènac cada dia més amic dels interiors i refinat, pinta bodegons amb guants, d'aquells de "mira'm i no em to-

UNA ALARMISTA

—Senyor "urbano" toqui el xiulet que se'm crema l'estofat.

quis", però que produeixen bells efectes: *Manat de flors*, *Recó de taula*, *Flors en un angle...*

En canvi l'Ollé no és home d'estar per casa i prefereix anar a fora a copsar la llum i l'aire que troba pels camins, el que aconsegueix ben sovintet tant a l'"Estiu" com a l'"Hivern", a judicar per els paisatges que ens mostra de la plana d'Urgell, que es veu que ho coneix pam a pam: *Vores del Segre*, *El rec* i *El Pont*, són peces ben executades.

C. ARBO

CLAM PERDUT

Encarcarat sobre l'altar major,
l'ídol barroc, inert, no sent pas ré;
pitjor que buit està son dintre ple
d'arxiprensada pasta de cartró.

Pintures i vernís, greu lluentó
don a son rostre, impàvid i serè,
de quelcom de conscient que no hi pot sè,
fan l'engany pietós o la ficció.

Així el creient, ulls clucs i atemorit,
pel terror animal, corre inconscient
del fetitx a cercar la protecció...

I sa pregària se l'emporta el vent,
com d'ocella espantada el dèbil crit,
allà d'enllà, perdent-se en l'horitzó...

E. VILARET.

TELÓ ENLAIRE

LICEO

Inauguració de temporada, amb "Boris Goudonoff".—Estrena de "Francesca da Rimini" de Zandonai.—Fleta

Dijous passat s'inaugurà la temporada d'òpera al Liceu. Fou una diada lluida de debò, com totes les inauguracions de temporada al Liceu.

L'obra escollida fou la magnífica obra de Mussorski "Boris Godounoff", coneguda i estimada del nostre públic. La interpretació no anà tan bé com les passades temporades, per bé que hi han alguns artistes superiors. La presentació bona; la direcció del senyor Sanine, també bé. L'orquestra, molt ajustada sota la batuta de Coates.

Dissabte s'estrenà l'òpera del Mestre Zandonai "Francesca da Rimini", inspirada en el llibre de D'Annunzio. Es una obra que no té cap transcendència, però que complau plenament al públic. En la interpretació, molt bé els senyors Noto, Piccaluga i Correato. El mestre Paolantonio dirigí l'orquestra força ajustadament.

Dimecres, es tornà a presentar Fleta, amb l'obra "Carmen". Es el mateix Fleta de l'any passat, el cantant que no és res, però, que entusiasma a certa part del públic; també obtingué el mateix èxit fàcil de l'any passat. Amb ell es presentaren la senyora Zenetti i el senyor Segura-Tallien, artistes de més talla que ell.

NOVEDADES

Ens diuen d'aquest teatre que, per alternar amb el gran

èxit de "Marçal Prior", s'està assajant una comèdia del senyor Pin i Soler titulada d'una manera força atractiva: "Les afinitats, o una família d'Igualada".

NUEVO

Amb plens a vessar s'ha celebrat el segon centenari de la famosa "Cançó d'amor i de guerra", l'obra de més èxit d'aquest any, de l'altre i del que vindrà.

APOLO

Aquest número està ja en màquina i hem d'ésser breus a l'ocupar-nos de "La revolució al meu barri", la segona obra que l'Angel Samblancat dona al teatre i la primera que escriu en català.

Per això el millor és no fer-ne crítica i deixar-ho per la setmana entrant. Consignem ara tan sols que en la interpretació es distingiren les senyores Rodríguez, Lliteras, Guart i Mates, i els senyors Daví, Barbosa, València, Sirvent, Gimier, Torrents, etc.

I consignem, sobretot, que l'autor es vegé obligat a eixir a rebre els sorollosos i francs aplaudiments del públic, veient-se obligat a dirigir la paraula.

"Nàusica" en el "Teatre Intim"

El proper dia 22, l'Adrià Gual, veritable ennoblidor del teatre català, donarà la segona sessió de "Teatre Intim" de la present temporada.

Aquesta sessió la constituirà una representació de la bella comèdia "Nàusica", de Joan Maragall. Abans de la representació, en Pere Corominas dirigirà la paraula al públic.

Veus ací una vetllada ben interessant. Això sí que és fer teatre.

L'ULTIM DESIG DEL CONDEMNAT A MORT

ESPAÑOL

L'Ambrosi Carrión —un dels més interessants autors del teatre català—ha estrenat en aquest teatre el seu drama "La verge de la nit". L'aportació d'en Carrión, amb aquest drama de "La verge de la nit", té una gran valor. Cal felicitar-nos de què escriptors com en Carrión conreuin aquest gènere realista. La poesia mai hi va malament en aquest gènere. I el drama d'en Carrión, a més d'ésser d'un gran autor dramàtic, és el drama d'un gran poeta.

Perquè la realitat en el teatre no consisteix tan sols en el pintoresc del llenguatge. Drames realistes són els de Gorki i els d'Andreiev, i, no obstant, tenen una gran força lírica.

"La verge de la nit" és una obra forta, vigorosa, plena de passió i de tendresa i de pietat. Una obra que cal admirar i aplaudir com va fer el públic la nit de l'estrena.

En la interpretació cal citar els noms de la Visita López—actriu d'una ductilitat admirable—, de l'Assumpció Casals, de la Dolors Pla, d'en Santpere, d'en Jiménez Sales, d'en Capdevila, d'en Nolla, etc.

La presentació força discreta.

VICTORIA

En aquest teatre, on hi ha un admirable quadro de cantants—la Bugatto entre ells—, no s'hi representen més que revistes (?) i entremesos del mestre Guerrero. Ara, darrerament, se n'ha estrenat un, "Me casó mi madre", que és una

cosa tan elegant i distingida com "Las mujeres de Lacuesta", si fa no fa.

TALIA

Després de la seva triomfant excursió a Itàlia, ha debutat en aquest teatre la companyia argentina de l'eminent actor Enric De Rosas.

Veus ací un gran gest, un gest magnífic, el d'en De Rosas ofrenant el seu art puríssim al públic, no per humil menys intelligent, del Paral·lel.

Sembla que dit públic omple totes les nits el teatre i premia amb grans aplaudiments la labor del gran artista.

BOB.

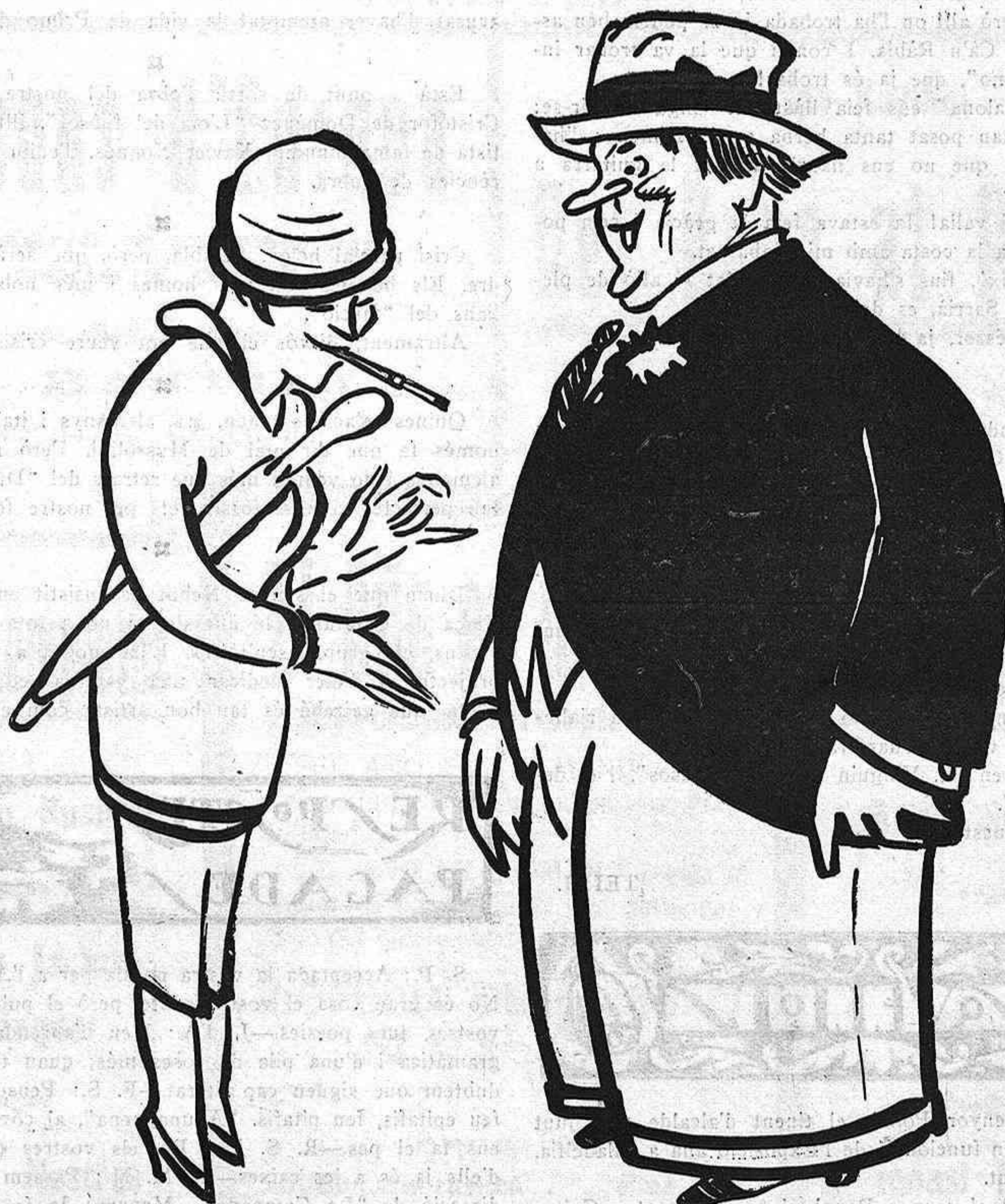
FUTBOL

Tant que ens creïem nosaltres que després de l'esclatant victòria del Barcelona sobre els parisencs, en el mateix París, vindrien completament embafats i es deixarien pegar pels nois del "Gràcia"! Consti, però, que el "Barcelona" no hi té cap culpa que guanyés per tants "goals"; ell no hi podia fer absolutament res, si els altres se'ls deixaven entrar.

A CAL METGE

—Té la llengua molt bruta, però no s'espanti. Això és cosa d'aquest temps que fa...

EL LUXE

—I per què els porta tan amplès els pantalons, Cunito?
 —Per luxe.
 —Amb uns de més estrets, cregui que en tindria ben bé prou.

Mireu que aquests nois cada dia ens deixen més parats!
 Primer, començaren amb un gas que sorprengué a tothom, però, després, es veu que el contacte amb els "asos" els ha fet néixer els mateixos defectes, res, que les derrotes plouen allò que se'n diu sense compassió.

Veritablement, ens fan llàstima.

***

L'"Europa" va ensopegar; fou una ensopegada que va dur conseqüències ben desagradables pel club de Gràcia.

Aquests nois de Sans gasten males bromes; quan juguen amb l'"Europa", gairebé sempre se la carreguen, però quan als graciencs els convé més derrotar-los, els hi gasten una broma tan pesada que els fa perdre poc menys que "bous i esquelles".

Tan cofois que n'estaven d'èsser els "leaders", però és allò, no hi ha altre remei que perdre paciència i... posar més serenitat una altra vegada.

***

"Los eternos rivales del Vallès" feren un partit no direm pas digne de bons rivals, però, vaja, d'estar per casa, sempre ho era; un partit d'aquells que no fan ni fred ni calor, encara que l'estufa de l'emoció donés el màxim rendiment.

Guanyaren els sabadellenès, però, a dir veritat, els terrasencs mereixien perdre perquè ho feren bastant malament.

Així és que no hi ha res a dir; un altre dia ja els deixarem guanyar als de Terrassa.

Ei!, sempre amb la vènia del "Sabadell".

L'“Espanyol” va trobar la seva forma; no sabem pas on la degué perdre, però allí on l'ha trobada ja us podem ben assegurar que fou a Cà'n Ràbia. I consti que la va trobar inclús sense el “divino”, que ja és trobar!

El pobre “Badalona” ens feia llàstima; vinga de dir-se: “I per això ens han posat tanta herba aquí? Almenys l'hagués mort el cuc, que no ens hauria aixafat la guitarra a nosaltres.”

Pero, ca, res hi valia! Ja estava feta la gràcia i se'n podien entornar cap a la costa amb mig cabasset.

De resultes d'això, fins s'havia mig parlat si allò de plegar el ram els de Sarrià, es deixaria córrer.

Pel que pugui ésser, ja l'ho sentirem a dir!

CICLISME

Els de Sant Andreu estan que no s'hi veuen de cap ull; el seu “defender” Canyardó ja els hi ha portat una altra esclatant victòria.

Aquesta vegada era a Villarreal, i fins es deia, quan s'acabà la cursa, que es volia formar un “trust” de corredors per tal d'exigir als organitzadors que no hi prengui part l'abassegador.

Suposem que no es tirarà endavant; tothom té dret a viure i més quan es demostren facultats.

Tot plegat, sabeu què és això? Enveja.

Però els de Sant Andreu s'ho miren amb la mitja rialleta i diuen “podeu venir al darrera... etc., etc.”

Ben fet, nois, ben fet. Vinguin victòries i “asos”, i el demés són “cuentos”.

Som així en aquest país.

TEIXI.

Ha tornat el senyor Ponsà, el tinent d'alcalde que, junt amb un regidor i un funcionari de l'Exposició anà a Filadèlfia, pagant l'Ajuntament.

Com es prendrà el senyor Ponsà el canvi operat a Cultura? Perquè sembla que l'home no en sabia res. Hi ha gran expectació; per ara, el senyor Ponsà encara no ha explotat.

✻

Mussolini continua fent de les seves. Ha destituït els 128 diputats de l'oposició, ha suprimit les entitats i periòdics anti-feixistes, està disposat a suprimir tothom que no pensi com ell, ha restablert totalment pels delictes polítics la pena de mort, obliga a tothom a saludar la bandera feixista, vol restablir al món l'antic Imperi Romà... Només hi falta que converteixi materialment en eunucs a tots els italians.

✻

Revolució comunista a la illa de Java; revolució a Mèxic; actes de pirateria i bandolerisme a la Xina i a Mèxic; els feixistes francesos assalten l'“Action Française”; atacs d'un partit irlandès als centres oficials del país; els abusos ordinaris i habituals dels feixistes italians; revolució a la Xina; atacs feixites als iugoeslaus...

Heus ací un resum del que ha passat pel món durant la setmana.

A fe, és un panorama deliciós! Si això és pau, que mai no vingui la guerra.

S'ha vist la causa contra Domènec Masachs i Torrente, acusat d'haver atemptat la vida de Primo de Rivera.

✻

Està a punt de sortir l'obra del nostre gran escriptor Cristòfor de Domènec “L'oci del filòsof”, ilustrada per l'artista de fama mundial Xavier Nogués. Tenim les millors referències de l'obra.

✻

Crisi parcial belga. Sembla, però, que serà fàcil de resoldre. Els belgues són més homes i més nobles que els italians del “fascio”.

Altrament, ditxós el que pot veure crisis ministerials!

✻

Quines relacions tenen, ara, alemanys i italians? Alemanya només fa que dir mal de Mussolini. Però mireu els diaris alemanys i no veureu més que retrats del “Duce”, uns retrats tan perfectes com si fossin fets pel nostre fotògraf Amadeu.

✻

Diuen que el senyor Nebot ha insistit en què a la seva Plaça de Catalunya hi anessin, si no a tots els pedestals, a alguns, els grups escultòrics. L'ha mogut a aquest canvi de projecte el voler dedicar una estàtua equestre al tenor Fleta, que gairebé és tan bon artista com el senyor Nebot.

S. P.: Acceptada la vostra poesia per a l'Almanac.—E. P.: No és gran cosa el vostre conte, però el publicarem. Bé, les vostres dues poesies.—J. d'A.: Heu d'aprendre d'escriure, de gramàtica i d'una pila de coses més; quan tingueu tot això, dubtem que sigueu cap literat.—F. S.: Penseu que quan no feu epitafis, feu pitafis. “A una nena”, al cove.—Paperol: No ens fa el pes.—R. S. Ll.: Bé, els vostres dos articles. Un d'ells ja és a les caixes.—F. M. M.: Passem “L'home” a la direcció de “La Campana”.—Maparn: Ja fa massa que hem passat el dia dels morts. “Homenatge merescut” sortiria massa a deshora.—J. R.: Ja és a les caixes, el vostre darrer article.—N. M.: Hem publicat tots els vostres articles; tots, ni un ha anat al cove, al caixó no ens queda cap. Si vós no els heu vist publicats és que no els hem rebut o que no els heu sabut veure; ens pensem que és això últim. Hem rebut “La dona”; si no l'hem publicat ja, ho publicarem. També hem rebut l'altre article.—J. R.: Bé, Sir Lluís. No ens convenç, el vostre “Hereu Escampa”.—S. M. de S.: Rebut “Antumasa!”; passa a fer cua.—T. R.: Publicarem aviat “Inquietuds?”.—J. R. K.: I ca!—Kadafort Passem la “Instantània” a la Direcció de “La Campana”. Els versos segurament no els publicarem.—F. O.: Bé.—J. R. A.: Publicarem el vostre article, de noble intent.—A. F. D.: “Les il·lusions d'en Mero” és molt humà, però no està prou ben reeixit.—Ll. R. C.: No acceptem les vostres dues poesies. La prosa, per a l'Almanac, veurem.—S. M., de S.: Rebuda la vostra poesia. Segurament anirà.—Kadafort Segurament aprofitarem alguna cosa del que ens envieu per a l'Almanac.—J. M. F.: Van bé els goigs, així com un epigrama.—J. Ll.: No ens convençen les vostres dues poesies.

Presons d'Europa

1.ª sèrie 2 pessetes
2.ª sèrie 2 pessetes

D'aquí pocs dies 3.ª sèrie

LA BASTILLA

per LLUÍS CADPEVILA

Santiago Rusiñol

Del Born al Plata

AVIAT ES POSARA A LA VENDA
LA NOVA EDICIÓ

Obres completes

Santiago Rusiñol

Mossèn Jacinto
Verdaguer

Apeles Mestres

El Año en la Mano

Almanaque-Enciclopedia de la vida práctica para 1927

EL AÑO EN LA MANO contiene un sin fin de conocimientos de gran utilidad.

EL AÑO EN LA MANO regala a todos los compradores una participación del billete entero de la

LOTERIA DE NAVIDAD
N.º 11.573

PRECIOS:

Edición a la rústica . . . Ptas. 1'50
id. encuadernada . . . 2

Obres completes

Angel Guimerà

F. Soler
(Pitarra)

Ignasi Iglesias

Quaderns Blaus

LA NOSTRA GENT

Lluís Millet

Per BALTASAR SAMPER Preu: 1'50 ptes.

CATALANS IL·LUSTRES

RETRATS I BIOGRAFIES

Preu: 5 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliures del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

EL PAGES A CA'L SASTRE

—No me'l féu molt estret, deixeu-me'l un xic ample.